

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์รูปแบบ กระบวนการและปัญหาการสอนสุขภาพของสตรีมีครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ในโรงพยาบาล กรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ หัวหน้าหน่วยฝากครรภ์ พยาบาลหรือนักศึกษาพยาบาล ที่ทำการสอนสตรีมีครรภ์ในลักษณะเป็นชั้นเรียน และสตรีมีครรภ์ที่มาใช้บริการฝากครรภ์ และเข้าฟังการสอนของโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครทั้งของรัฐและเอกชน โรงพยาบาลของรัฐในกรุงเทพมหานครมี 13 แห่ง และโรงพยาบาลของเอกชนในกรุงเทพมหานครมี 78 แห่ง (สถิติสถานพยาบาลเอกชน, 2533) โรงพยาบาลที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลต้องมีสตรีมีครรภ์มาฝากครรภ์วันละไม่ต่ำกว่า 200 คน ซึ่งมีจำนวนโรงพยาบาลที่ตรงตามเกณฑ์คือ โรงพยาบาลของรัฐ 3 แห่ง โรงพยาบาลของเอกชน 2 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้นที่สำรวจในปี 2533 คือ พยาบาลหัวหน้าหน่วยฝากครรภ์จำนวน 5 คน พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลที่เป็นผู้สอนจำนวน 70 คนต่อเดือน สตรีมีครรภ์ที่เข้าฟังการสอนจำนวน 920 คนต่อเดือน รวมประชากรทั้งสิ้น 995 คน

ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้สอนเป็นนักศึกษาพยาบาล หรือพยาบาลที่ทำการสอนสตรีมีครรภ์ในลักษณะเป็นชั้นเรียนในช่วงเดือนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล
2. ผู้เรียนเป็นสตรีมีครรภ์ที่มาฝากครรภ์ และฟังการสอนในลักษณะเป็นชั้นเรียนโดยไม่กำหนดอายุ การศึกษา ลำดับครรภ์ ในช่วงเดือนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล
3. ผู้เรียนเป็นสตรีมีครรภ์ที่ไม่มีปัญหาการได้ยิน การมองเห็น การพูด และการใช้ภาษาไทย
4. ผู้บริหารเป็นหัวหน้าหน่วยฝากครรภ์

ตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. สุ่มตัวอย่างโรงพยาบาล โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงพยาบาลของรัฐ 13 แห่ง และโรงพยาบาลของเอกชน 78 แห่ง ได้ตัวอย่างโรงพยาบาล 5 แห่งคือ โรงพยาบาลรามธิบดี โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลหัวเฉียว
2. สุ่มตัวอย่างจากโรงพยาบาลทั้ง 5 แห่ง ตามเกณฑ์ที่ระบุไว้เป็นประชากร โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ให้ได้จำนวนตัวอย่างตามที่คำนวณไว้

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1970)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad \text{เมื่อระดับความมีนัยสำคัญเป็น } .05 \quad (\alpha = .05)$$

n = ขนาดของตัวอย่างประชากร

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน (ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากร) เท่าที่จะยอมรับได้

ผู้วิจัยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนเท่ากับร้อยละ 10 หรือเท่ากับ 0.1 ได้จำนวนตัวอย่างคือ 279 คน ต่อไปผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนตัวอย่างจากโรงพยาบาลต่าง ๆ ตามสัดส่วนของประชากรดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้เรียนจำแนกตามโรงพยาบาล

โรงพยาบาล	จำนวนประชากร	ตัวอย่างประชากร
โรงพยาบาลรามธิบดี	330	101
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	200	60
โรงพยาบาลราชวิถี	200	60
โรงพยาบาลศิริราช	130	40
โรงพยาบาลหัวเฉียว	60	18
รวม	920	279

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้สอนจำแนกตามโรงพยาบาล

โรงพยาบาล	จำนวนประชากร	ตัวอย่างประชากร
โรงพยาบาลรามธิบดี	3*	3
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	16	8
โรงพยาบาลราชวิถี	22	10
โรงพยาบาลศิริราช	23	10
โรงพยาบาลหัวเฉียว	6	3
รวม	70	34

* ผู้สอนที่เป็นพยาบาล

ผู้สอน คือ นักศึกษานพยาบาลหรือพยาบาลที่ทำการสอนสตรีมีครรภ์ ตามจำนวนที่มีจริง
ผู้สอนที่เป็นพยาบาลมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทุกคน

หัวหน้าหน่วยฝากครรภ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทุกคน ซึ่งมีจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสังเกต คู่มือแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ มี 6 ชุด คือ

เครื่องมือชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สถานการณ์ของตัวอย่างประชากร

เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอน ในด้านลักษณะผู้สอน ลักษณะผู้เรียน ลักษณะเนื้อหา

เครื่องมือชุดที่ 3 เป็นแบบสังเกตผู้สอนเกี่ยวกับกระบวนการสอน และคู่มือการสังเกต กระบวนการสอน

เครื่องมือชุดที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้สอน และผู้เรียนเกี่ยวกับปัญหาการสอนสตรีมีครรภ์ ในด้าน ผู้เรียน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม

เครื่องมือชุดที่ 5 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการสอนสตรีมีครรภ์ในด้านการบริหาร

เครื่องมือชุดที่ 6 เป็นแบบสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยฝากครรภ์เกี่ยวกับปัญหาการสอนสตรีมีครรภ์ในด้านการบริหาร

ขั้นตอนในการสร้าง และตรวจสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรางานวิจัยต่าง ๆ ทั้งภาษาไทย และต่างประเทศ
2. สังเกตการสอนสุขภาพสตรีมีครรภ์ในโรงพยาบาลต่าง ๆ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสอน และการบริการที่หน่วยฝากครรภ์
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือการสังเกต คู่มือแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างประชากร มีจำนวน 7 ข้อ

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการสอน โดยผู้วิจัยสร้างให้ครอบคลุมในด้าน ลักษณะผู้สอน คือ พยาบาล หรือ นักศึกษา ลักษณะการจัดแบ่งประเภทผู้เรียน โดยแบ่งตามจำนวน ครั้งของการตั้งครรภ์ ช่วงระยะของการตั้งครรภ์ อายุของสตรีมีครรภ์ การมีภาวะแทรกซ้อน และลักษณะการจัดเนื้อหา ทั้งหมดรวม 17 ข้อ

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบสังเกตผู้สอนในด้านกระบวนการสอน โดยครอบคลุมตั้งแต่ขั้นประเมินปัญหา
ขั้นวางแผนการสอน ขั้นปฏิบัติการสอน สังเกตการใช้วิธีการสอน และอุปกรณ์การสอน ตลอดจน
ขั้นประเมินผลการสอน ทั้งหมดรวม 16 ข้อ และคู่มือการสังเกตกระบวนการสอนขั้นปฏิบัติการสอน

เครื่องมือชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้สอน และผู้เรียนในด้านปัญหาการสอนสตรีมีครรภ์ ในด้านผู้เรียน
ผู้สอน สิ่งแวดล้อม ทั้งหมดจำนวน 31 ข้อ

เครื่องมือชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์ผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาในการสอนหญิงตั้งครรภ์ด้านการบริหาร จำนวน
15 ข้อ

เครื่องมือชุดที่ 6 แบบสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยฝากครรภ์เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการสอนสตรีมีครรภ์
ในการบริหาร จำนวน 17 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์

1. แบบสังเกตกระบวนการสอน คือ เครื่องมือชุดที่ 3

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแบบสังเกต ดังนี้ ถ้ามีบันทึกรายการในแบบสังเกต
ให้คะแนนเป็น "1" ถ้าไม่มีบันทึกในแบบสังเกตให้คะแนนเป็น "0"

ข้อความใดที่ไม่งบในแบบสังเกตในขั้นตอนการประเมินปัญหาก่อนสอน การวางแผน
การสอน และการประเมินผลการสอน ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เพิ่มเติม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ใน
กระบวนการสอนมีข้อความเดียวกัน วิธีสอน และอุปกรณ์การสอน ไม่นำมาคิดคะแนน โดยรวม
เป็นความถี่เท่ากัน

เกณฑ์ในการประเมินระดับการปฏิบัติของกระบวนการสอนในขั้นประเมินปัญหาก่อน
สอน การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอน และการประเมินผลการสอน โดยหาค่าเฉลี่ยของ
แต่ละขั้นตอนของกระบวนการสอน

ขั้นประเมินปัญหาก่อนสอนมีเกณฑ์ ดังนี้

2.50 - 3.00	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
1.50 - 2.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี
0.50 - 1.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
0.00 - 0.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ขั้นวางแผนการสอนมีเกณฑ์ ดังนี้

3.50 - 4.00	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
2.50 - 3.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี
1.50 - 2.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
0.00 - 1.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ชั้นปฏิบัติการสอนมีเกณฑ์ ดังนี้

6.00 - 8.00	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
4.50 - 5.99	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี
2.50 - 4.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
0.00 - 2.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ชั้นประเมินผลการสอนมีเกณฑ์ ดังนี้

0.70 - 1.00	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
0.50 - 0.69	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ดี
0.20 - 0.49	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
0.00 - 0.19	มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

เกณฑ์ในการประเมินระดับของการปฏิบัติรายชื่อของแต่ละขั้นตอน คะแนนเต็ม 1
ค่าเฉลี่ย

0.70 - 1.00	ดีมาก
0.50 - 0.69	ดี
0.20 - 0.49	ปานกลาง
0.00 - 0.19	ต่ำ

2. แบบสัมภาษณ์

เกณฑ์ในการให้คะแนนแบบสัมภาษณ์เครื่องมือชุดที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้เรียน ผู้สอน และหัวหน้าหน่วยฝึกครรภ์ และเครื่องมือชุดที่ 2 รูปแบบการสอน นับเป็นความถี่ร้อยละ

เครื่องมือชุดที่ 4,5 และ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการสอนสตรีมีครรภ์เป็นชนิดมาตรวัดแบบลิเกิร์ต (Likert type scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ไม่มีเลย

การเลือกตอบในแต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้

เป็นปัญหามากที่สุด	หมายถึง	ในการสอนสตรีมีครรภ์พบว่ามีปัญหาตามข้อคำถามนั้นมากที่สุด
เป็นปัญหามาก	หมายถึง	ในการสอนสตรีมีครรภ์พบว่ามีปัญหาตามข้อคำถามนั้นมาก
เป็นปัญหาปานกลาง	หมายถึง	ในการสอนสตรีมีครรภ์พบว่ามีปัญหาตามข้อคำถามนั้นปานกลาง
เป็นปัญหาน้อย	หมายถึง	ในการสอนสตรีมีครรภ์พบว่ามีปัญหาตามข้อคำถามนั้นน้อย
ไม่เป็นปัญหา	หมายถึง	ในการสอนสตรีมีครรภ์ไม่พบว่ามีปัญหาตามข้อคำถามนั้น

เกณฑ์ในการให้คะแนน ถ้าคำถามเป็นไปในทางบวก

มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	2	คะแนน
ไม่มีเลย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน

ถ้าคำถามเป็นไปในทางลบ

มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน
มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ	2	คะแนน
ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	4	คะแนน
ไม่มีเลย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	5	คะแนน

การพิจารณาให้ความหมายคะแนนในแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับปัญหา

ถือว่าถ้าคะแนนเฉลี่ยสูงจะมีระดับปัญหามาก ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	ระดับปัญหามากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	ระดับปัญหามาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	ระดับปัญหาปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	ระดับปัญหาน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	ระดับไม่มีปัญหาเลย

ถ้าคำถามเป็นไปในทางลบ

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	ระดับไม่มีปัญหาเลย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	ระดับปัญหาน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	ระดับปัญหาปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	ระดับปัญหามาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	ระดับปัญหามากที่สุด

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาการ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล และด้านการบริหารการพยาบาล นิยามตรวจสอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยถือเกณฑ์ 8 ใน 10 ท่านของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นให้คงไว้ทั้งหมด โดยเสนอให้ปรับปรุงถ้อยคำในเครื่องมือชุดที่ 2 จำนวน 3 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบ

สังเกต และแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้มีความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจนของเนื้อหา และการเรียงลำดับข้อความ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตที่ปรับปรุงแล้ว ถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา

การหาความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ คือ เครื่องมือชุดที่ 4,5,6 ไปใช้กับตัวอย่างประชากรที่มีได้ เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรจริง เป็นนักศึกษาพยาบาล และพยาบาลจำนวน 30 คน หัวหน้าหน่วย ผ่าศรร์กจำนวน 5 คน เป็นสตรีมีครรภ์จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's coefficient) (ประกอบ กรรณสูตร, 2525)

ลักษณะสูตร

$$r = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_X^2} \right]$$

n คือ จำนวนข้อคำถาม
 S_i^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_X^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือชุดที่ 4 ได้ค่าความเที่ยง 0.92

เครื่องมือชุดที่ 5 ได้ค่าความเที่ยง 1

เครื่องมือชุดที่ 6 ได้ค่าความเที่ยง 1

การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสังเกตคือ เครื่องมือชุดที่ 3 กระทำโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ไปสังเกตการสอนสุขภาพแก่สตรีมีครรภ์ที่หน่วยผ่าศรร์กคนเดียวกัน ซึ่งทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตการสอนไปพร้อม ๆ กัน โดยมีคู่มือการสังเกตใช้ประกอบในการสังเกตด้วย ซึ่งการสังเกตนี้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้สังเกตการสอนทั้งหมด 6 ครั้ง

การหาความเที่ยงของแบบสังเกตเครื่องมือชุดที่ 3 นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย มาหาความเที่ยงของการสังเกต โดยใช้สูตร (Polit and Hungler, 1983)

$$\text{ความเที่ยงของการสังเกต} = \frac{\text{จำนวนการสังเกตที่เหมือนกัน}}{\text{จำนวนการสังเกตที่เหมือนกัน} + \text{จำนวนการสังเกตที่ต่างกัน}}$$

จากการคำนวณได้ค่าความเที่ยงของการสังเกต = 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้รับความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้ตรวจการพยาบาล หัวหน้าหน่วยฝากครรภ์ และพยาบาลประจำหน่วยฝากครรภ์ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด โดยได้ทำการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้แบ่งเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย 2 สัปดาห์แรกทำการเก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สัปดาห์ที่ 3 เก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลหัวเฉียว สัปดาห์ที่ 4 เก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลรามาธิบดี สัปดาห์ที่ 5 เก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลรามาธิบดี ทั้งนี้ได้จัดให้สอดคล้องกับกำหนดวันที่แต่ละโรงพยาบาลมีการสอนสตรีมีครรภ์

2. การสังเกต ผู้วิจัยจะเริ่มสังเกตการสอน โดยผู้วิจัยจะรวมอยู่ในชั้นเรียนด้วย โดยจะไม่รบกวนการสอน การสังเกตจะเริ่มเมื่อผู้สอนทำการสอน โดยผู้วิจัยมีคู่มือการสังเกตการสอนใช้ประกอบการสังเกตในด้านการประเมินปัญหา เนื้อหาการสอน วิธีการสอน อุปกรณ์การสอน และการประเมินผลการสอน ด้านการวางแผนการสอน ผู้วิจัยตรวจสอบจากแผนการสอนของผู้สอน หลังจากการสังเกตการสอนแล้ว ถ้าสิ่งใดไม่พบจากการสังเกต ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เพิ่มเติม ทั้งนี้ผู้วิจัยจะขออนุญาตผู้สอนทุกครั้งที่จะเข้าสังเกตการสอน และอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ผู้สอนทราบพอสังเขป

3. การสัมภาษณ์

3.1 การสัมภาษณ์ผู้เรียน หลังจากสิ้นสุดการสอนแล้ว ผู้วิจัยจะไปสัมภาษณ์ผู้เรียนทุกคนที่หน้าห้องตรวจครรภ์ โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้เรียนที่เข้าตรวจครรภ์ตามลำดับก่อนหลัง ในการสัมภาษณ์ผู้เรียนแต่ละคนนั้น ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนตอบคำถาม

3.2 การสัมภาษณ์ผู้สอน หลังจากสัมภาษณ์ผู้เรียนแล้ว ผู้วิจัยจึงกลับมาสัมภาษณ์ผู้สอน ซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาล

3.3 การสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยฝากครรภ์ หลังจากสัมภาษณ์ผู้สอนแล้ว ผู้วิจัยจะไปสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยฝากครรภ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีสังเกต และสัมภาษณ์นั้น การสังเกตจะเริ่มเมื่อมีการดำเนินการสอน แล้วแต่กำหนดเวลาของแต่ละโรงพยาบาล ผู้วิจัยจะสังเกตการสอนตั้งแต่หัวข้อแรกของการสอนถึงหัวข้อสุดท้ายของการสอน แล้วแต่การกำหนดเนื้อหาที่จะสอนของแต่ละโรงพยาบาล ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2534 - 8 กุมภาพันธ์ 2534

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS_x (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคล แจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการสอน แจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสอน หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งรายด้าน และรายข้อ
4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการสอนสตรีมีครรภ์ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งรายด้าน และรายข้อ